

ظلم یعنی چه؟

دکتر محمد فرید یونس

در کنار قوم پرستی و مذهب پرستی و شخصیت پرستی و بی نظمی های گوناگون در افغانستان و بین افغانان خارج از کشور دانستن واقعی واژه ظلم است که اکثریت تام افغانان نه می دانند. افغانان تصور میکنند که اگر یک شخص بدون محکمه زندانی می شود و یا حق یک شخص به زور گرفته می شود مثلاً زمین او را به زور غصب می کنند، ظلم است، در حالیکه معنی ظلم بسیار وسیع است و بدبختی مردم افغانستان در سر تا سرجهان که ما زندگی داریم همه اش ظلم است که بر همدیگر روا میداریم. من در مورد ظلم در شماره ماه جنوری سال 2001 میلادی ماهنامه فقه اسلامی که به همت استاد فضل غنی مجددی در شمال کالیفرنیا به نشر میرسد زیاد تر از هژده سال قبل نوشته بودم. درین هژده سال که گذشت من خواستم دلیل اساسی بی اتفاقی افغانان بی نظمی و اینکه چرا افغانان هرگز نه می توانند به جایی برسند پیدا کنم. بالاخره بعد از هژده سال متوجه شدم که ما افغانان در حق همدیگر ظالم هستیم و اما چون معنی واقعی ظلم را نه می دانیم هرگز اعتراف نه می کنیم که ظالم هستیم. در خارج از کشور حقوق همدیگر را پایمال می کنیم. به همدیگر راست نیستیم، برای مفاد شخصی خود کار می کنیم. اکثر سازمان های خیریه پول های مردم را حیف و میل کرده اند. مؤسسات غیر انتفاعی به نام مردم افغانستان از دولت و ایالت پول میگیرند و همه صرف حیف و میل خود شان می شود و جالب اینجاست که با محاسبین لایق امریکایی خاک به چشم مردم می زنند و یک صورت حساب ترتیب میکنند که از گزند قانونی مصون باشند.

از فاسد ترین، مخرب ترین اعمال ضد حقوق و کرامت انسانی ظلم است. در اسلام ظلم از گناهان کبیره است و مساوی به شرک است. لقمان به پسر خود گفت: “ ای پسرک من به خدا شرک نیاور که برستی شرک ظلم بزرگ است. ” (سوره لقمان آیه دوازدهم). پس بزرگترین گناه در بخش ظلم، شرک است. ظلم کردن از نداشتن اعتقاد به خداوند نیست. آنانیکه ظلم میکنند پنج وقت نماز هم میخوانند. ظلم از عدم اعتقاد حکم خداوند در همه امور انسانی منشاء میگیرد. یعنی وقتی مسلمان در امور خود از اسلام کار نمیگیرد و از غیر تقلید میکند مرتکب ظلم می شود زیرا مسلمان فراموش میکند که خداوند در همه امور نظر به نص قرآن احاطه علمی دارد و اما از قرآن کار نمیگیرد. فراموش میکند که ما روزی نزد او برگرداننده می شویم و همه چیز نزد ما یک امانت است و ما نباید به بزرگترین امانت خدا که دین است خیانت کنیم. وقتی به دین خیانت صورت میگیرد همان است که ما مرتکب بزرگترین ظلم می شویم زیرا راه حق را رها می کنیم و به باطل می رویم. طور مثال اقتصاد اسلامی سود و اسراف را حرام میدانند. ما به جای اینکه طرق عملی یک اقتصاد که برای منافع کلی مردم استوار باشد، جستجو کنیم؛ خود را در دامن بانک جهانی که یک ارگان امپریالیستی است و هدف آن استیلای اقتصادی و فرهنگی کشورها است انداخته ایم و سود می دهیم و خود را زیر قرض های هنگفت دفن کرده ایم. این ظلم است. در امور خانوادگی به جای اینکه مردم مسلمان را به صلح و صفا از روی قرآن دعوت کنیم برای او از تیوری فروید آلمانی می گوییم این گمراهی است

ظلم در لغت یعنی انحراف پیدا کردن از مقصود، کم کردن حق و همچنان قرار دادن چیزی در غیر جای خود است. ظلم انتی تیز عدل است. هرگاهی که ما از عدل دوری کنیم و حق را به حق داد نرسانیم مرتکب ظلم شده ایم. یعنی عدل وقتی معنی پیدا میکند که ظلم باشد و ظلم به استناد عدل مورد ارزیابی قرار میگیرد. عدل حق است و از حق سرچشمه گرفته است زیرا خداوند برای ما مسلمانان حق است و عادل است. نظر به تعریف، ظلم وقتی صورت میگیرد که حق یعنی عدل در جایش قرار نگیرد. به عباره دیگر منظور از ظلم در آیه “ لا ینال عهدی الظالمین ” (بقره 124) تنها ستم به دیگران نیست بلکه ظلم در برابر عدل اینجا به معنی وسیع کلمه به کار رفته و نقطه مقابل عدالت به معنی گزاردن هر چیز به جای خودش است. بنابراین ظلم تنها کشتن و زندانی کردن و حق تلفی اجتماعی و سیاسی نیست. هرگاه که ما در امور محوله از عدالت قرآن انحراف کنیم نه تنها گناه کرده ایم، ظلم کرده کرده ایم و با گناه و ظلم جامعه را به فساد و تباهی سوق می دهیم. بعضی کسان که در آمریکا یک تفنگ را میگیرند و چند نفر را یکجایی به قتل می رسانند به خاطر ظلم است که

بالای شان صورت گرفته است . از خود دفاع کرده نه می‌توانند و دست به جنایت می‌زنند. نظام سیاسی برای اینکه خود را تبرئه کرده باشد می‌گوید تکلیف روانی داشت. اگر ما این مقوله را قبول کنیم که قاتل تکلیف روانی دارد پس یک بر چهارم جامعه مبتلا به تکلیف روانی است زیرا هر روز یک جنایت است

احکام قرآن مجید برای برای رحمت به بندگان و عدالت نازل شده است. نا فرمانی خداوند انسان را ستمگار یعنی ظالم میکند (اعراف . 19]. این انسان است که با نافرمانی خداوند هم می‌تواند ظالم شود و هم مظلوم. هیچ انسان، زن و مرد نباید قبول کند که مظلوم ساخته شود. قرآن مجید در مورد کسانی که بالای شان ظلم صورت گرفته است می‌گوید: معنی: “ خداوند بانگ برداشتن به بد زبانی را دوست ندارد، مگر از سوی کسی که به او ظلم شده باشد، و خداوند شنوای داناست ” (نساء 148). اینجاست که مردم باید برای دادخواهی صدای خود را بلند کنند و نگذارند یک کس یا گروه یا سازمان و یا مؤسسه او را مظلوم سازند. در سوره مائده آیه هشتم می‌گوید، معنی “ ای مومنان در راه رضای خدا به دادگری برخیزید و به عدل شهادت دهید ” . . امروز به نام پالیسی و یا اینکه تصمیم از برد است حقوق حقه مردم پایمال می‌شود و مردم صدای خود را کشیده نه می‌توانند. مردم چون پول گزاف ندارند نه می‌توانند یک وکیل بگیرند و از خود دفاع کنند و این همه چال‌های نظام های سرمایه داری است که به اساس ظلم بنیاد نهاده شده است. هیات بورد ، روش یا پالیسی و غیره در حالیکه هدف همه ای شان که منافع خود شان است مطرح است نه مردم. حالا مسلمانان هم حتی ازین روش‌ها تقلید میکنند و به جای عدالت واقعی موضوع به بورد فاسد محول میگردد. نتیجه اینکه باید مردم ظلم را قبول کنند. خداوند دوست ندارد که شما مظلوم شوید و در سوره آل عمران می‌گوید، «وما الله یُریدُ ظلماً للعالمین ” یعنی و خداوند ظلمی بر جهانیان نه می‌پسندد. بلی خداوند ظالم نیست این ما هستیم که ظلم می‌کنیم و یا مردم را مظلوم می‌سازیم. اسلام می‌گوید: در برابرمتجاوز باید ایستاد و به هر کس حق می‌دهد که اگر به او تعدی شود به همان مقدار مقابله کند. تسلیم در برابر متجاوز مساوی است با مرگ و مقاومت مساوی است با حیات. این است منطقی اسلام (تفسیر نمونه جلد دوم صفحه 33). ظلم انواع گوناگون دارد که اول آن و بزرگترین آن شرک است که گفتیم و دوم آن دورغ بستن به خداوند است. در سوره کهف آیه پانزدهم میخوانیم پس کیست ظالمتر از آن کس که بر خدا دروغ ببندد. سوم ظلم خودی است که یک انسان بر خود ظلم می‌کند چنانچه در سوره اعراف خواندیم که انسان به خود ظلم می‌کند طور مثال نماز ادا نه میکند و یا متوجه صحت خود نیست یا مشروب می‌نوشد و یا به نام خوش گذرانی که چند دقیقه وقت خوش داشته باشیم، قماربازی میکند. چهارم ظلم خانوادگی است که از دادن نفقه سرپا می‌زند و یا به زن بی احترامی میکند یا در تربیه سالم اولاد غفلت می‌ورزد. طور مثال اولاد از دین اسلام قطعاً خیر ندارد و این از دید اسلام ظلم است که والدین به اولاد روا داشته اند. یا همسر خود را لت و کوب میکند و یا خودش زن و فرزند را به نماز که ستون دین است دعوت نه می‌کند. این‌ها همه ظلم خانوادگی است. پنجم ظلم اجتماعی است که حقوق مردم را پایمال میکنند. در اداره خویشخوری میکنند، کار یک نفر را غصب میکنند. فریبکاری میکنند. صورت حساب‌های جعلی برای اینکه قانون را فریب داده باشند تهیه میکنند، خدمات مردم را نادیده میگیرند . چیزیکه منافع شان را در خطر اندازد اغماض میکنند چنانچه در آمریکا هستند مؤسسات غیر انتفاعی برای اینکه از دولت برای خود و جیب خود پول بگیرند نام از اسلام نه می‌برند و از اسلام شرم دارند. گزارشات رسمی وجود دارد که زیاد تر از هشتاد در صد پول که میگیرند برای مصارف خود شان است نه مردم. ششم ظلم اقتصادی است که به کارگر پول کم میدهند. مؤسسات غیر انتفاعی به نام مردم پول میگیرند و همه حیف و میل خود شان میشود. معادن به نفع سرمایه دار استخراج می‌شود نه مردم. مردم به فقر زندگی میکنند و دولتمردان با جاه و جلال زندگی دارند. هفتم ظلم فکری است که آزادی بیان و کلام شخص را از او میگیرند. کتاب‌ها را سانسور میکنند. مطبوعات را به نفع خود می‌چرخانند که در غرب توسط سرمایه داران زیاد مروج است. اگر بیان و کلام شما به ذوق شان نباشد شما را مانند پنیر می‌برند و دست تانرا از کار میگیرند زیرا این‌ها به آزادی بیان اعتقاد ندارند به آزادی تمویل منافع اقتصادی خود هستند. در کشور های اسلامی کسی آزادانه نه می‌تواند بنویسد و در

مسایل دین ابراز نظر کند زیرا دین در انحصار تاجران دین قرار گرفته است. ظلم سیاسی است که قدرت را به زور غصب می کنند. وقت دوره ریاست جمهوری شان پوره می شود و هنوز هم در قدرت هستند. مردم را بدون محاکمه زندانی میکنند. قاتلین و دزدان را قصداً از زندان رها میکنند. قوم پرستان دیگران را اقلیت میخوانند و خلاف اصول اخلاقی اسلام که مساوات و برادری است رویه میکنند و این ظلم است. مخالفت بر علیه مذاهب است که حقوق شان پایمال می شود در حالیکه در اسلام اقلیت و اکثریت وجود ندارد و همه مسلمان اند و نباید تبعیض باشد این ظلم است. آنانیکه در راه سیاست کار میکنند نام از عدالت اسلامی نه میگیرند برای اینکه امروز چند طالب نادان و القاعده و داعش اسلام را بد نام کرده است دیگر باید از اسلام نامبرده نشود. قسمیکه گفتیم ظلم به مثابه شرک است و مسلمان باید بسیار مواظب باشد که حق تلفی نکند، حقوق مردم را پایمال نکند و فریبکاری نکند. خداوند حق المبین است و ناظر اعمال انسان هاست و ظالم بلاخره رسوا میشود. مسلمان متعهد به اسلام باید همیشه این دعا را بخواند ، “ربنا لا تجعلنا مع القوم الظلمین” یعنی الها ما را در زمره قوم ظالم قرار مده